Osallistamiskokonaisuuden yhteenveto Pumppuvoimaloihin liittyvässä esiselvityshankkeessa

Ajankohta	11.6.2026 klo 15.00–18.00	15.9.2026 klo 16.30–18.30	29.9.2026 klo 17.00–18.30	13.10.2026 klo 16.30–18.00
Tapahtuma	Kaikille avoin asukastilaisuus	Sidosryhmä-työpaja: Luonto ja vesistöt	Sidosryhmä-työpaja: Talous, työllisyys ja elinkeinot	Sidosryhmä-työpaja: Arki, elinympäristö ja yhteisöt
Paikka	Kemijärven kirjasto	Kemijärven kulttuurikeskus	Kemijärven kulttuurikeskus	Kemijärven kulttuurikeskus
Osallistujat	n. 40 henkilöä (avoin kutsu)	6 henkilöä (kutsuttuja 22)	4 henkilöä (kutsuttuja 25)	1 henkilö (kutsuttuja 51)

Tämä yhteenveto kokoaa Pumppuvoimaloihin liittyvän esiselvityshankkeen osallistamisen kokonaisuuden.

Yksi esiselvityshankkeen keskeisistä tavoitteista oli asukkaiden ja sidosryhmien osallistaminen. Osallistamisen tarkoituksena oli kerätä paikallista tietoa, tunnistaa eri näkökulmia ja vaikutuksia sekä tarjota asukkaille ja sidosryhmille mahdollisuus osallistua hankkeita koskevaan keskusteluun.

Esiselvityshankkeessa tavoitteita toteutettiin järjestämällä neljä osallistamistilaisuutta. Lisäksi hankkeen lopussa 12.11.2026 järjestetään kaikille avoin loppuseminaari, jossa esitellään hankkeen keskeiset tulokset.

Toteutetut osallistamistilaisuudet ja keskeiset havainnot

Asukastilaisuus 11.6.2026

Osallistamiskokonaisuus käynnistyi 11.6.2026 klo 15.00–18.00 Kemijärven kirjastossa järjestetyllä **kaikille avoimella asukastilaisuudella**, johon osallistui noin 40 henkilöä. Tilaisuus toteutettiin vapaamuotoisena keskustelutilaisuutena, jossa asukkailla oli mahdollisuus kertoa näkemyksiään, ajatuksiaan ja huomioitaan Kemijärvelle suunnitelluista pumppuvoimalahankkeista.

Asukastilaisuuden keskusteluissa korostuivat erityisesti hankkeiden ympäristö- ja turvallisuusvaikutukset, YVA-selvitysten riittävyys, neljän suunnitellun hankkeen yhteisvaikutukset sekä päätöksenteon avoimuus ja asukkaiden vaikutusmahdollisuudet. Tilaisuudessa esitetyt näkemykset hankkeista olivat pääosin kriittisiä. Tilaisuuden sisältöä ja keskusteluissa esiin nousseita näkemyksiä on kuvattu tarkemmin liitteessä 1 (*Liite 1. Asukastilaisuus 11-6-2026 yhteenvetoraportti*).

Sidosryhmätyöpaja 15.9.2026

Luontoa ja vesistöjä käsittelevä sidosryhmätyöpaja järjestettiin 15.9.2026 Kemijärven kulttuurikeskuksessa. Tilaisuuteen kutsuttiin 22 eri luontoon ja vesistöihin olennaisesti liittyvää toimijaa, joista työpajaan osallistui kuusi. Osallistujat kirjasivat karttatyöskentelyn avulla huomioita suunniteltujen pumppuvoimalahankkeiden mahdollisista vaikutuksista.

Keskusteluissa korostuivat vesistöihin ja talviolosuhteisiin liittyvät epävarmuudet, paikallisten luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen huomioiminen sekä neljän suunnitellun hankkeen yhteisvaikutusten arvioinnin tarve. Lisäksi esiin nousivat vaikutusarvioiden lähtötietojen luotettavuus ja paikallistiedon hyödyntämisen tärkeys. Työpajan sisältöä on kuvattu tarkemmin liitteessä 2 (*Liite 2. Luontotyöpajan yhteenveto 15-9-2026*).

Sidosryhmätyöpaja 29.9.2026

Taloutta, työllisyyttä ja elinkeinoja käsittelevä sidosryhmätyöpaja oli tarkoitus järjestää 29.9.2026 Kemijärven kulttuurikeskuksessa. Työpajaan kutsuttiin yhteensä 25 edustajaa alueen yrityksistä ja oppilaitoksista, mutta vähäisen ilmoittautujamäärän vuoksi tilaisuutta ei järjestetty. Työpajan korvaavana osallistamismenetelmänä kutsutuille järjestettiin 30.9.–7.10.2026 anonyymi Webropol-kysely, johon saatiin neljä vastausta. Pienen vastaajamäärän vuoksi tuloksia voidaan pitää ainoastaan suuntaa antavina.

Vastauksissa hankkeiden arvioitiin voivan lisätä rakentamisajan työllisyyttä, paikallisten palvelujen kysyntää ja yritystoimintaa sekä synnyttää liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti rakentamisen, maansiirron, kuljetusten, majoituksen, ravitsemuksen ja kaupan aloille. Samalla esiin nousivat hankkeiden mahdolliset vaikutukset kalastukseen, matkailuun, poronhoitoon ja kiinteistöjen arvoihin sekä epävarmuus hyötyjen jäämisestä alueelle. Kyselyssä kartoitettiin myös näkemyksiä paikallisten yritysten osallistumismahdollisuuksista, osaavan työvoiman ja koulutuksen kehittämisestä, vaikutusten ennakkoarvioinnista sekä eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä. Kaikki neljä vastaajaa arvioivat hankkeiden toteutumisen elinkeinoelämän näkökulmasta hyväksi asiaksi, vaikka vastauksissa tuotiin esiin myös hankkeisiin liittyviä huolia ja epävarmuuksia. Osallistamiskokonaisuutta ja kyselyn tuloksia on kuvattu tarkemmin liitteessä 3 (*Liite 3. Talous, työllisyys, elinkeinot työpajan yhteenveto 29-9-2026*).

Sidosryhmätyöpaja 13.10.2026

Arkea, elinympäristöä ja yhteisöjä käsittelevä sidosryhmätyöpaja järjestettiin 13.10.2026 Kemijärven kulttuurikeskuksessa. Työpajaan kutsuttiin 51 alueen järjestön tai

yhdistyksen edustajaa, joista työpajaan osallistui yksi. Työpajan tarkoituksena oli tarkastella hankkeiden mahdollisia vaikutuksia asukkaiden arkeen, elinympäristöön, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen.

Vähäisen osallistujamäärän vuoksi työpajassa esitettyjä yksittäisiä näkemyksiä ei raportoitu eikä niiden perusteella tehty päätelmiä järjestöjen ja yhdistysten kannoista. Työpaja osoitti, että myös tämän sidosryhmän osallistaminen aiheen ympärillä oli haastavaa. Työpajan toteutusta ja sitä varten valmisteltuja sisältöjä on kuvattu tarkemmin liitteessä 4 (*Liite 4. Arki, elinympäristö, yhteisöt työpajan yhteenveto 13-10-2026*).

Yhteenveto ja johtopäätökset

Kaikille avoin asukastilaisuus tavoitti noin 40 osallistujaa. Tämä osoittaa, että avoin tilaisuus voi tarjota toimivan kanavan aiheesta kiinnostuneiden asukkaiden tavoittamiseen, näkemysten kokoamiseen ja aiheesta käytävään keskusteluun.

Teemakohtaisiin työpajoihin osallistui sen sijaan vain rajallinen määrä henkilöitä. Osallistujia tavoiteltiin kohdennetuilla sähköpostikutsuilla, mutta sidosryhmien saaminen mukaan tilaisuuksiin ja keskusteluun osoittautui haastavaksi.

Esiselvityshankkeen arvion mukaan pumppuvoimalahankkeilla ei tällä hetkellä vaikuta olevan laajaa sosiaalista hyväksyttävyyttä Kemijärvellä. Arvio perustuu hankkeen aikana järjestetyissä tilaisuuksissa esiin nousseisiin pääosin kriittisiin näkemyksiin, kaupunginvaltuuston tekemään kielteiseen periaatepäätökseen sekä hankkeiden YVA-menettelyissä jätettyihin mielipiteisiin. Samalla on huomioitava, että työpajoihin osallistui vain vähän henkilöitä, eikä osallistumatta jättäneiden näkemyksiä tunneta.

Pumppuvoimalasuunnitelmat ovat olleet Kemijärvellä julkisessa keskustelussa vuodesta 2023 lähtien. Vähäiseen osallistumiseen ovat voineet vaikuttaa esimerkiksi:

- hankkeiden valmistelun pitkä kesto
- aiemmat kannanotot
- osallistumisväsymys
- ajankäytön haasteet
- kokemus siitä, että omat näkemykset ovat jo tiedossa
- aiheen poliittisuus ja paikoin kärkevä keskusteluilmapiiri sekä mahdollinen kokemus siitä, että oman näkemyksen esittäminen voi johtaa leimautumiseen

Nämä tekijät ovat voineet osaltaan vähentää halukkuutta osallistua uusiin tilaisuuksiin, mutta vähäisen osallistumisen syitä ei voida varmuudella arvioida.

Suositukset ja jatkotoimenpiteet

Yhteisvaikutusten arviointi

Esiselvityshankkeen aikana kerätyn tiedon ja esiin nousseiden näkemysten perusteella Kemijärvelle suunniteltujen neljän pumppuvoimalahankkeen yhteisvaikutuksia olisi tärkeää arvioida yhtenä kokonaisuutena. YVA-menettely suosittelee, muttei velvoita tekemään yhteisarviota neljälle hankkeelle, sillä yksikään hankkeista ei ole toiminnassa tai hyväksytty.

> *Arviointiselostuksessa on tunnistettu muita Kemijärven vesistöalueelle suunniteltavia pumppuvoimalahankkeita, mutta arviota hankkeiden yhdessä aiheuttamista ympäristövaikutuksista ei ole Ailangantunturin arviointimenettelyssä toteutettu. Yhteysviranomainen katsoo, että toteutettu menettely ei ole ristiriidassa YVA-lain kanssa, jossa edellytetään yhteisvaikutusten arviointia muiden olemassa olevien ja hyväksyttyjen hankkeiden kanssa*. (Lupa- ja valvontavirasto, 2026, s. 17)

Yhteisvaikutusten arvioinnin tarve nousi esiin sekä kaikille avoimessa asukastilaisuudessa että luontoa ja vesistöjä käsitelleessä sidosryhmätyöpajassa.

Kaupungin koordinoima osallistaminen

Teemakohtaisiin työpajoihin erikseen kutsuttuihin sidosryhmiin perustuva osallistamistapa ei osoittautunut toimivaksi menetelmäksi laajan näkökulman muodostamiseen, sillä osallistujamäärät jäivät vähäisiksi. Jos asukkaiden ja sidosryhmien näkemyksiä kerätään jatkossa, olisi tämän vuoksi perusteltua järjestää kaikille avoimia tilaisuuksia.

Kaupungin on mahdollista toimia puolueettomana osallistamisen järjestäjänä ja eri näkökulmien kokoajana.

Hankkeiden edetessä kerättävä tieto

Jos pumppuvoimalahankkeet kaupungin kielteisestä kannasta huolimatta etenevät, olisi yhä perusteltua selvittää:

- mitä hankkeiden suunnittelulta ja mahdolliselta toteutukselta tulisi edellyttää Kemijärven ja sen asukkaiden edun turvaamiseksi? (ks. liite 4)
- yritysten ja oppilaitosten näkemyksiä hankkeisiin liittyvistä mahdollisuuksista, vaikutuksista, riskeistä ja kehittämistarpeista. (ks. liite 3)

Jatkossa olisi perusteltua täydentää erityisesti niiden sidosryhmien näkemyksiä, joiden osallistuminen jäi tässä hankkeessa vähäiseksi. Arkeen, elinympäristöön ja yhteisöihin liittyviä näkemyksiä olisi hyvä kerätä avoimesti kaikilta kuntalaisilta sen sijaan, että osallistuminen perustuisi erikseen kutsuttuihin sidosryhmiin. Talouteen, työllisyyteen ja elinkeinoihin liittyvissä kysymyksissä olisi puolestaan hyödyllistä jatkaa yritysten ja oppilaitosten näkemysten kartoittamista sekä edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Lähteet

Lupa- ja valvontavirasto. (2026). *Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä: Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle, Kemijärvi ja Rovaniemi* (Dnro LVV-U/44706/2026).